

[Hans Schmidt.]

trækningskraft, som skole og andre kulturelle institutioner måtte udstråle. Da er det imidlertid sådan og åbenbart for alle, at mindretallenes udvikling i de 40 år, der er gået siden Slesvigs deling, ikke fører bevis for en sådan antagelse og tro. Forholdet er derimod det, at tallene for skoler og andre kulturelle institutioner har den tendens, at de følger tallene fra valgene, omend tøvende. Kultur underbygger det bestående, henholdsvis det, som er opstået på anden vis. Først vælges det fællesskab, man vil tilhøre, og siden rodfæstes man i det valgte, så vidt det altså drejer sig om et valg og ikke om tradition. Det kan yderligere tilføjes, at man jo udmærket kan søge og nyde opbyggelse i en anden kultur uden at tilhøre dennes fællesskab fuldt og helt, men så søges berigelsen netop i denne hensigt og ikke for at skifte fællesskab. I denne forbindelse kan også radio og fjernsyn nævnes. Det er ikke noget ukendt i grænselandet, og for så vidt skulle der være fred og ingen fare.

Dernæst kan man så tænke sig at vinde grænseboerne ad politisk vej, og derom har jeg jo sagt, at det vil jeg. Jeg vil hverve og vinde dem, for den politiske vej, jeg følger, for min måde at være tysksindet på, for en ny hjemmetysk væremåde. Og det er egentlig, når alt tages i betragtning, gået ganske godt, omend ikke godt nok endnu til at holde tallene ved valgene, og dermed ikke godt nok endnu til at sikre grundlaget for det opstillede mål. Dette mål er som bekendt at nå frem til forhold i grænselandet, så dette kan udøve en formidlende funktion, kan udgøre en levende garanti for, at ingen af parterne rendes over ende. Og da er den nuværende grænse, der som et sindbillede deler grænselandet i to lige dele, den allerførste forudsætning, for ellers ville tanken om et arbejdsfællesskab virkelig være en utopi. Så ville ingen dansk kunne gå med hertil, og kræfternes frie spil ville råde.

Når det er kræfternes frie spil, grænseboerne ønsker, så falder jeg, det er jeg klar over, og så må det skulle være sådan. Men når min måde at være hjemmetysk på kan bifaldes, så må der også være tilstrækkelig mange, som tager konsekvensen. En man-

datløs gruppe har ingen værdi som formidler og slet ingen værdi som garant for, at det danske folk i kommende tider ikke trænges udefra.

Nået så langt må jeg så svare på spørgsmålet, om vi da virkelig ikke ville gøre selvbestemmelsesretten gældende og forlange grænsen flyttet, når tallene ad den angivne vej skulle nå frem til at afgive grundlag herfor.

Derpå vil jeg svare nej, for det ville være halsløs gerning. En gruppe som vor, der tillige bygger sin tilværelse på et virke som politisk parti, kan ikke uden fornøden baggrund forandre sit idégrundlag, uden at det giver bagslag, fordi en sådan vending ændrer forudsætningen for tilslutningen. Det gælder for partier i almindelighed, men i særdeleshed for de nationale mindretal. Det er der jo erfaringer for.

Jeg sagde velbetænkt: uden fornøden baggrund. For det tyske mindretals vedkommende vil jeg tilføje, at der er intet, der tyder på, at en sådan baggrund nogen sinde vil kunne opstå. End ikke et usandsynligt europæisk tilbagefald til nationalstatstanken med dertil hørende varm eller kold borgerkrig kunne danne baggrund derfor. Om ikke andet, så var det valgets lære den 3. april 1939, som var vort sidste forsøg herpå. Vi har skiftet og valgt ny kurs, og vi ved af erfaring, at et skifte ikke er så ligetil. Først vort dybe fald i 1945 gjorde kursskiftet acceptabelt. Vore senere og seneste vanskeligheder hidrører da også fra kursskiftets udformning.

Jeg vil endog understrege, at kursskiftet altså ikke er sket i den europæiske tankes tjeneste, men fremtvunget af selve livet, som det har formet sig i grænselandet. Skæbnen har dog formet det sådan, at vi er ført ind på en vej, som nu ligger på linje med de store begivenheders gang og tidens krav om samarbejde i stedet for modsætning og fjendskab. Der er noget, der tyder på, at mindretallene vil være ude af stand til at bryde ud eller stritte imod.

For mindretallene står valget altså alene mellem en passiv kulturel tilværelse midt i kræfternes frie spil, hvor ingen kan spå om udfaldet, eller en sådan tilværelse suppleret med en aktiv politisk funktion som formidler, hvorom det kan siges, at den har